

використання грошових коштів у багатьох галузях економіки виступає визначальним фактором для подальшого зростання тіньової економіки, що є негативним проявом. Використання безготівкових форм оплати є фінансово вигідним для населення та підприємств, які проводять реалізації товарів та надання послуг. На цьому етапі Україна потребує значних структурних змін у напрямку вдосконалення системи безготівкових платежів, що сприятиме зміцненню державною контролю за системою грошових розрахунків та виведення їх із тіні.

Інформаційні джерела

1. Лебедик В.Г., Максютенко Н.О., Яценко В.В. Стан та перспективи організації безготівкових розрахунків в Україні / *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія : Економіка і менеджмент. 2016. Вип. 22. С. 166-171.

2. Гнезділова О.М. Оптимізація системи безготівкових розрахунків. *Сучасні питання економіки і права*. 2011. Вип. 2. С. 100-105.

3. Бехтер Л.А. Сутність та роль безготівкових розрахунків в господарській діяльності підприємства. *Економічний простір*. 2011. № 54. С. 151-155.

УДК 336.24

А.С. Карнаушенко, канд. екон. наук, доц. (*ХДАЕУ, Херсон*)

А.О. Єфремов, здоб. ОС «бакалавр» (*ХДАЕУ, Херсон*)

МИТО ЯК ФІНАНСОВИЙ ІНСТРУМЕНТ У ПІДТРИМЦІ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Як зазначають М. Деркач і Н. Стукало, фінансові інструменти – «це податки, збори, відрахування, інвестиції, кредити, дотації, субвенції, ціни та тарифи, квоти, емісія грошових коштів, цінних паперів, продаж активів, формування і використання страхових фондів та ін. Вони забезпечують взаємодію фінансової системи та діють у межах більш широкого фінансово-кредитного механізму, який є сукупністю способів, форм та інструментів, що прийняті до використання у процесі проведення фінансових операцій» [1, с. 250].

За визначенням Національного банку України, фінансові інструменти – це «будь-який контракт, результатом якого є створення фінансового активу одного суб'єкта господарювання і фінансового зобов'язання або інструменту власного капіталу іншого суб'єкта

господарювання; юридичний документ, що відображує певні договірні взаємовідносини або який надає певні права» [2].

На думку автора, такими фінансовими інструментами найбільше володіє держава, оскільки вона відповідає за грошову політику та регулювання фінансового ринку. Окрім різного регулювання, держава також може бути активним учасником на ринку грошових та фінансових інструментів, вкладаючи гроші у цінні папери, акції підприємств, облігації та інші інвестиційні активи. Тому, фінансові інструменти в значній мірі контролюються державою в багатьох аспектах і тому, Уряд активно користується цими інструментами задля підвищення інвестиційного клімату або ж проведення різних торговельних політик, як-от: протекціонізм або вільна торгівля.

Одним із важливих фінансових інструментів є мито. Активне використання його регулюється проведенням державою митної політики. Згідно з ст. 5 Митного кодексу України, «державною митною політикою є система принципів та напрямів діяльності держави у сфері захисту митних інтересів та забезпечення митної безпеки України, регулювання зовнішньої торгівлі, захисту внутрішнього ринку, розвитку економіки України та її інтеграції до світової економіки» [3]. За допомогою митно-тарифного регулювання (наприклад, здешевлення експорту або здорожчання імпорту) держава досягає таких цілей, як: покращення конкурентних умов в імпортуючій країні та захищає національну промисловість, здоров'я населення, навколишнє середовище та національну безпеку. Досягається це такими видами мита, як ввізне мито, вивізне мито, сезонне мито та за допомогою особливих видів мита – спеціальне, антидемпінгове та компенсаційне.

Для прикладу, варто згадати, як на початку повномасштабного вторгнення, Європейський Союз застосував митні заходи підтримки української економіки. Тож, 4 червня 2022 року було прийнято рішення про тимчасове призупинення мита для промислової продукції, призупинення застосування системи вхідних цін для фруктів та овочів, усіх тарифних квот для сільськогосподарської продукції, антидемпінгових мит на імпорт товарів походженням з України та призупинення застосування глобальних захисних заходів щодо українських товарів [4]. Наочно вплив таких позитивних змін для українського бізнесу можна побачити в структурі зовнішньої торгівлі України (рис. 1).

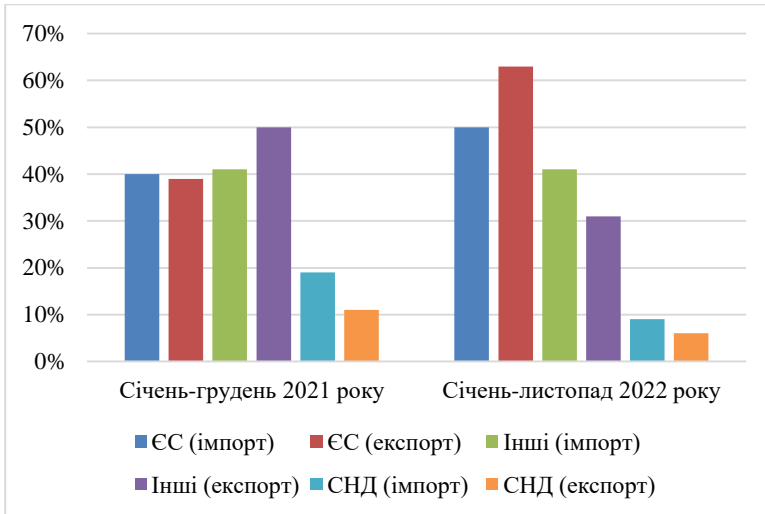

Рис. 1. Зміна географічної структури зовнішньої торгівлі України [5]

Таким чином, бачимо, що за допомогою таких заходів, ЄС став ключовим економічним партнерам в зовнішній торгівлі України в 2022 році, що сприяло підвищенню нашої фінансової спроможності.

Окрім ЄС можна згадати заходи української влади. Вбачаючи необхідність в підвищенні виробництва дронів, 20 червня 2023 року Президентом України було підписано два закони про скасування ПДВ та ввізного мита на комплектуючі для дронів [6, 7]. Таким чином, Уряд країни спростив та здійснив заходи щодо фінансової підтримки виробників БПЛА. І варто розуміти, що такі заходи ефективно вдається застосовувати, тому що світ активно рухається в напрямку глобалізації та інтеграції економічних систем. Як вже згадувалося, ЄС, який об'єднує 27 країн, які економічно інтегрувалися в велике об'єднання, зумів застосувати єдині правила щодо митної політики. Тому варто окреслити, що позитивним моментом такої глобалізації є можливість швидко вирішувати проблеми у розвитку та в економічній підтримці, також є можливість мобілізувати більший обсяг фінансового капіталу з меншими затратами, посилити тенденцію вільної торгівлі, швидко впроваджувати нові технології та інновації.

Отже, Уряд країни використовує фінансові інструменти задля регулювання діяльності підприємців. Застосовуючи різні заходи, влада має можливість стимулювати підвищення підприємницької діяльності, підвищувати/знижувати експорт та імпорт, стимулювати збільшення інвестицій. Тому необхідно й надалі ефективно використовувати різні

інструменти, зокрема мито, для підвищення економічної стійкості та розвитку економіки в цілому.

Інформаційні джерела

1. Прокопенко В. Ю. Фінансово-кредитні інструменти на ринку нерухомості: дефіцитні аспекти. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія «Економічна». 2014. №1. С. 247-259.

2. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/> (дата звернення: 30.10.2023).

3. Митний кодекс України від 13.03.2012 №4495- VI (із змінами та доповненнями від 17.10.2023). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text> (дата звернення: 30.10.2023).

4. Європейський Союз офіційно скасував мита на українські товари. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України «Урядовий портал». URL: <http://surl.li/msscs> (дата звернення: 31.10.2023).

5. Як зовнішня торгівля пережила 2022 рік. Ритейл в Україні. URL: <http://surl.li/mssdc> (дата звернення: 01.11.2023).

6. Закон України від 05.05.2023 р. №9275 «Про внесення зміни до підрозділу 2 розділу 20 «Перехідні положення» Податкового кодексу України щодо звільнення від оподаткування податком на додану вартість операцій з ввезення товарів для потреб виробництва та/або ремонту безпілотних систем. Інформаційне агентство «ЛІГА: ЗАКОН». URL: <https://ips.ligazakon.net/document/ЛІ09216G?an=2> (дата звернення: 31.10.2023).

7. Закон України від 05.05.2023 р. №9276 «Про внесення змін до Митного кодексу України щодо звільнення від оподаткування ввізним митом окремих товарів оборонного призначення, товарів для потреб виробництва та/або ремонту безпілотних систем. Інформаційне агентство «ЛІГА: ЗАКОН». URL: <http://surl.li/mssdm> (дата звернення: 31.10.2023).

УДК 330.341

Г.О. Кришталь, д-р екон. наук, проф. (МАУП, Київ)

Е.О. Васильконова, канд. екон. наук, доц. (МАУП, Київ)

С.Ф. Таран, канд. екон. наук (МАУП, Київ)

ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ ФІНАНСІВ В УКРАЇНІ

Протягом багатьох років, зміни в структурі, організації та механізмі функціонування фінансової системи держави стали об'єктом уваги вчених. У минулому основна увага була спрямована на будівництво ринкової економіки, але останні десятиліття приносять значний інтерес до змін, пов'язаних із глобальними процесами, тенденціями та закономірностями.